

ISTORICUL RELAȚIILOR POLITICO-MILITARE ÎN SPAȚIUL SITUAT ÎNTRE MAREA NEAGRĂ ȘI MAREA CASPICĂ, ÎN ULTIMELE DOUĂ MILENII

Cdor. (r) drd. Ion STAN

The Transcaucasian Region, from the Black Sea to the Caspian Sea is recognized as a strategic area, located on the main crossroad between North-East Europe and Middle East and, between Central Asia and Central Europe (the classic Silk Road).

People living in a strategic region have no advantages if it lacks without strong politic and military relations with some powerful states in the neighbourhood.

Spațiul geografic cuprins între Marea Neagră și Marea Caspică, cunoscut și sub denumirea de *Caucasian* sau *Transcaucasian*, este un spațiu strategic, aflat la răscruce de drumuri, între Europa și Asia, atât pe axa Nord-Sud, între Europa de Nord-Est și Orientul Mijlociu, cât și pe axa Est-Vest, între Asia Centrală și Europa Centrală.

Zona era apărată natural de lanțurile muntoase și de apele mărilor, iar condițiile geoclimatice au fost favorabile pentru localnici, regatele putând să aibă o economie înfloritoare și o cultură dezvoltată în anumite perioade din ultimele două milenii. Este adevărat că teritoriile, unde astăzi sunt Republicile Georgia, Azerbaidjan și Armenia, au atras un interes din ce în ce mai accentuat și datorită existenței numeroaselor zăcăminte de țiței și gaze naturale în bazinul Mării Caspice.

Dar istoria extrem de frământată a popoarelor care au trăit aici din cele mai vechi timpuri ne-a demonstrat că nu este niciun avantaj să locuiești într-o zonă geografică strategică dacă nu faci parte dintr-o coaliție puternică sau nu ai protecția unor mari puteri politico-militare și economice învecinate. Astfel, pe aici au trecut pe rând asirienii, persanii, grecii, romanii, arabii, tătarii, mongolii, bizantinii, turcii și rușii, care, pe lângă distrugerile și masacrele produse pe timpul cuceririlor, și-au impus regulile și stilul propriu de viață asupra popoarelor aflate sub stăpânirea lor, lăsând urme adânci în modul organizare statală, componența etnică, limba, cultura sau religia acestora.

Relațiile politico-militare ale popoarelor din Spațiul Transcaucasian au fost determinate în special de capacitatea de leadership a conducătorilor

locali, dar au fost influențate decisiv de marile invazii pentru că forța militară redusă a acestora nu le-a permis să realizeze între ei coaliții puternice care să reziste în fața cuceritorilor. Caracteristica principală a modului de acțiune pentru supraviețuire a localnicilor a fost aceea de adaptare la noile condiții, unele populații acceptând chiar schimbări majore .

Sursele istorice ne arată că în Statul Manna, înființat în sec. IX î.e.n. prin unirea formațiunilor tribale din Transcaucazia, a căror credință era legată de Soare și Lună, după cucerirea sa de către Imperiul Median, în sec. VI î.e.n., religia oficială a devenit Zoroastrismul, a cărui răspândire era legată de țitei și gaze naturale. Mai târziu, în sec. III e.n., aici s-a răspândit Creștinismul.

La începutul secolului al VIII-lea Regiunea Caucaziană de Est, populată în majoritate de azeri, a fost cucerită de arabi și a devenit o parte a Califatului Arab, iar Islamul devine principala religie a populației locale punând bazele unor noi tradiții și unei noi culturi, cea musulmană.

În vest și în sud, perioada de înflorire a Regatului Georgian și a Regatului Armean a fost curmată de invazia mongolă din secolul XIV.

Mai târziu, în anul 1783, după numeroasele cuceriri otomane, Regatul Est-Georgian al Kartliei-Kaheției a acceptat protecția Rusiei, care apoi a ocupat treptat, de-a lungul secolului al XIX-lea, toate provinciile georgiene.

Nu avem posibilitatea să trecem în revistă aici toate alianțele politico-militare din acele vremuri, dar trebuie să arătăm că, printre multe altele, a existat și tratatul încheiat în secolul al XV-lea între Ștefan cel Mare și conducătorul azer Uzun Hasan, când acesta a cerut ajutor militar țărilor europene împotriva otomanilor, inclusiv pentru protejarea comerțului care se făcea la vremea aceea pe *Drumul Mătăsii*.

În secolul al XVI-lea, Imperiul Otoman și Persia Safavidă, apoi, la începutul secolului al XIX-lea, Imperiul Țarist și Iranul și-au împărțit teritoriile azere și armene din Transcaucazia. Apoi, sub influența marilor puteri, pe măsura accentuării diferențelor etnice și religioase, aceste popoare au fost învrăjbite și nu au mai trăit în bună vecinătate. Au încetat să mai apere interesele comune, deseori acuzându-se reciproc de masacrarea sau evacuarea violentă a etnicilor proprii rămași sub stăpânirea celorlalți.

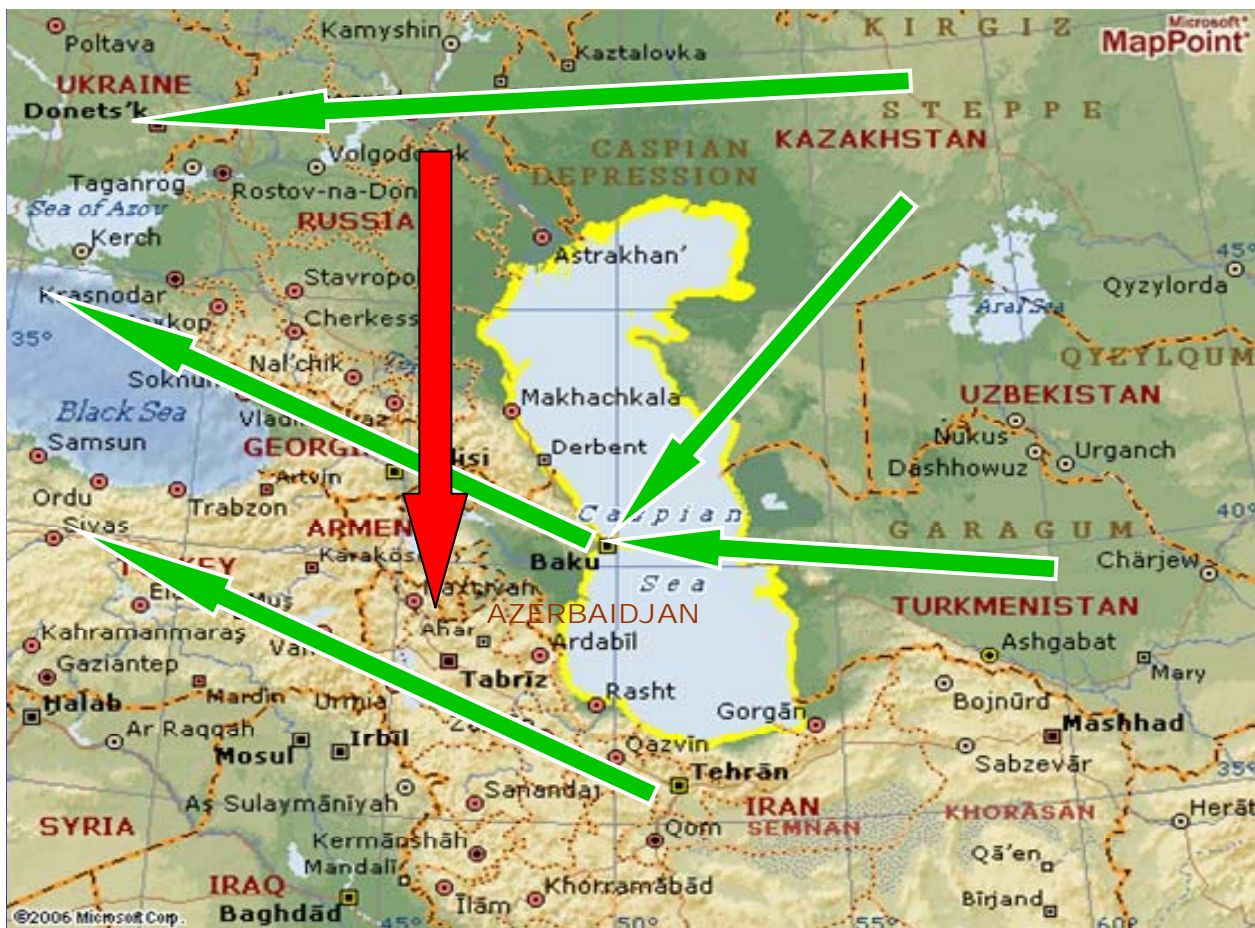
În aceste condiții vitrege s-au format cele trei state caucaziene, două cu populație majoritar creștin-ortodoxă – Georgia și Armenia, și unul cu populație majoritar musulmană, de origine turcică – Azerbaidjanul, dar care până în secolul XX nu au avut niciodată granițele delimitate foarte clar.

Dușmănia interetnică a ajuns la apogeu pe timpul Primului Război Mondial, când, în Georgia filo-germană, Armenia - susținută de Antanta și Azerbaidjanul filo-turc, s-au încercat mai multe epurări etnice cu scopul obținerii majorității în teritoriile pe care fiecare intenționa să le revendice la declararea independenței de stat. Cel mai cunoscut este conflictul prelungit dintre Armenia și Azerbaidjan asupra regiunii Nagorno-Karabah, cu populație majoritar armeană, conflict care nu s-a încheiat nici astăzi.

După revoluția bolșevică și ieșirea Rusiei din război, popoarele caucaziene din Georgia, Azerbaidjan și Armenia au reușit să se unească la 22 aprilie 1918 în *Republica Federativă Transcaucazia*, cu capitala la Tiflis (actualul Tbilisi), dar pentru o perioadă foarte scurtă, până la 26 mai 1918, când Federația Transcaucaziană a căzut prin declarația de independență a Georgiei. Apoi, doar peste două zile, Armenia și Azerbaidjan și-au proclamat independența.

După o scurtă perioadă, cele trei țări au fost anexate de Uniunea Sovietică, Azerbaidjan și Armenia în 1920, iar Georgia în 1921, ca Republici Sovietice Socialiste, până în 1991 când acestea și-au recăpătat independența.

Direcțiile marilor invazii din ultimele două milenii în regiunea Transcaucaziană.

<http://encarta.msn.com/encnet/features/mapcenter/map.aspx?TextLatitude=43.8343115814897&TextLongitude=34.7287386371249&TextAltitude=5&TextSelectedEntity=4084&SearchEnc=false&MapStyle=Comprehensive&MapSize=Medium&MapStyleSelectedIndex=0&searchTextMap=Caspian+Sea&MapStylesList=Comprehensive&ZoomOnMapClickCheck=on>